

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลตำบลเขตภาคเหนือ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบความคิดการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจ
3. อำนาจหน้าที่ทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. หลักการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
5. ขอบข่ายกิจกรรมบริหารและจัดการศึกษา
6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 289 วรรคสอง กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ แต่ต้องไม่ขัดมาตรา 49 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ และวรรคสาม การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

มาตรา 49 และมาตรา 80 คือ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อม

ได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ และรัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดการบริหารและจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
- (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
- (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้ง การเสนอแนะและการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้เทศบาล เมือง พัทธา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและ หน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ของประชาชนใน ท้องถิ่นตน

แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้าน งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต การจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบ กำหนดให้กระทรวง ศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติถ่ายโอนการศึกษาก่อนวัยเรียน หรือปฐมวัย (อนุบาล 4-6 ปี) การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการถ่ายโอนศูนย์บริการการศึกษาออก โรงเรียนระดับอำเภอ หรือศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนระดับเขต ให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่ผ่านหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหลักการอย่างหนึ่งของการจัดระเบียบ การปกครองของประเทศ โดยมีหลักการสำคัญ คือ เป็นการโอนอำนาจการปกครองจาก ส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองโดยอิสระพอสมควร ภายใต้บัญญัติแห่ง กฎหมาย การกระจายอำนาจทำให้เกิดการจัดระเบียบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้น องค์การ บริหารส่วนตำบลถือได้ว่าเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ตามแนวคิดของหลักการ กระจายอำนาจการปกครอง

ลิขิต ธีรเวคิน (2535) ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ โดยกล่าวไว้ว่า การ กระจายอำนาจการปกครอง มีความสำคัญในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยสรุป 2 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของการปกครองในระบบประชาธิปไตย เนื่องด้วย ระบบประชาธิปไตย ต้องประกอบด้วยโครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติ และโครงสร้างส่วนฐาน คือ ท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง คือ รากแก้วเป็น ฐานเสริมสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองระบบประชาธิปไตย

2. การกระจายอำนาจ มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคม ในด้านการพัฒนาชนบทโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็จะต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

ความหมายของการกระจายอำนาจ

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2526) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. การกระจายอำนาจตามอาณาเขต (Size and Boundary) หมายถึง การมอบอำนาจไปให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะภายในเขตท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นมีอิสระบางประการในการปกครองตนเอง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล เป็นต้น

2. การกระจายอำนาจตามกิจการ (Functional) หมายถึง การมอบอำนาจให้องค์กรสาธารณะทำกิจการประเภทใดประเภทหนึ่ง เพื่อให้มีอิสระในการดำเนินการให้เหมาะสมกับเทคนิคของงานนั้น เช่น การไฟฟ้า การประปา และการโทรศัพท์ เป็นต้น

หลักการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ

1. มีความเป็นนิติบุคคล (Artificial Person)

การกระจายอำนาจการปกครองนั้น จะต้องมีองค์กรเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐบาลกลาง การมีองค์กรเป็นนิติบุคคลต่างหากนี้ ก็เพื่อผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง องค์กรเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน (Autonomy)

ความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจ เพราะถ้าต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์กรนี้ก็ไม่ได้ไปจากหน่วยงานที่ปฏิบัติ อยู่ในส่วนภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ แต่มีข้อสังเกตว่า อำนาจอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีพอสมควร ไม่มากจนเกินไปจนทำให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย (Unity and Sovereignty) ของประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง หากแต่ต้องมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ และให้มีองค์กรที่จำเป็นสำหรับทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติและบริหารกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

3. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารและผู้นำที่นิติบัญญัติ

การมีส่วนร่วมกระทำได้ 2 ระดับ คือ การใช้สิทธิใช้เสียงเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ หรือถ้ามีความสามารถและสนใจ อาจสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนที่จะได้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวม

4. มีงบประมาณของตนเอง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงานงบประมาณที่ได้มา การให้องค์กรท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้และบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ตั้งแต่การวางแผนการปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริการ และการบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

อำนาจหน้าที่ทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ซูวส์ ฉายะบุตร (2539) ได้สรุปแนวความคิดของนักวิชาการและนักปกครองที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า นิยามความหมายของการปกครองท้องถิ่นได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้ ส่วนใหญ่มีหลักการที่คล้ายคลึงกัน ต่างกันที่สำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

เดเนียล วิท (Daniel Wit) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลโดยประชาชน เพื่อประชาชน

วิลเลียม ว.ฮอลโลเวย์ (William V.Holliday) (1951) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชาชนตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับเลือกตั้งจากประชาชน

โจน เจ. คลาร์ก (John J. Clarke) (1975: 87 – 89) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยงานการ

ปกครองยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้เป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

อุทัย หิรัญโต (2523 ,หน้า 2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

จากนิยามต่างๆ ข้างต้น สามารถสรุปหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญได้ คือ การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่ยึดหลักของการกระจายอำนาจเพื่อประโยชน์ของรัฐและท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

ภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการที่กฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้กำหนดภารกิจในการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ม.ป.ป.)

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่วัยแรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิต การเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถในการประกอบงานอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและมีความสำนึกในความเป็นไทย

3. การจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดบริการและหรือส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเพื่อเสริมสร้างการแข่งขันเข้มแข็งของชุมชน

4. การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัดการและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชนแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนอย่างหลากหลาย

5. การดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ม.ป.ป.)

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อให้เด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

3. เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนดและตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพ และความสามารถของท้องถิ่น

5. เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายและฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของกรกีฬานันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก เยาวชน ไปแนวทางที่ถูกต้องใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

6. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพให้มีความทำไม่เป็นภาระแก่สังคม

7. เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2537 มาตรา 70 ได้แบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539) ต่อมาในปี 2537 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพาบบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 ทำให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอีก 1 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล หลังจากนั้นได้มีการพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมี 5 รูปแบบ คือ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาล 3) กรุงเทพมหานคร 4) เมืองพัทยา และ 5) องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ ได้กำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบไว้ ซึ่งในที่นี้คณะผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงเฉพาะอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ดังนี้

การจัดตั้งเทศบาล

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2546 โดยมาตรา 9 ถึงมาตรา 11 กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาจัดตั้งเทศบาลไว้ ดังนี้

1. เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นที่มีประกาศกระทรวงมหาดไทยในพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล โดยที่กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าการเป็นเทศบาลตำบลจะต้องมีเงื่อนไขอย่างไร แต่ในทางปฏิบัติกระทรวงมหาดไทยได้ตั้งหลักเกณฑ์การเป็นเทศบาลตำบลว่า พื้นที่ที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลจะต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 12 ล้านบาท (ไม่รวมเงินอุดหนุน) มีประชากรตั้งแต่ 7,000 คนขึ้นไป และอยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า 1,500 คนต่อตารางกิโลเมตร

2. เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป และมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล

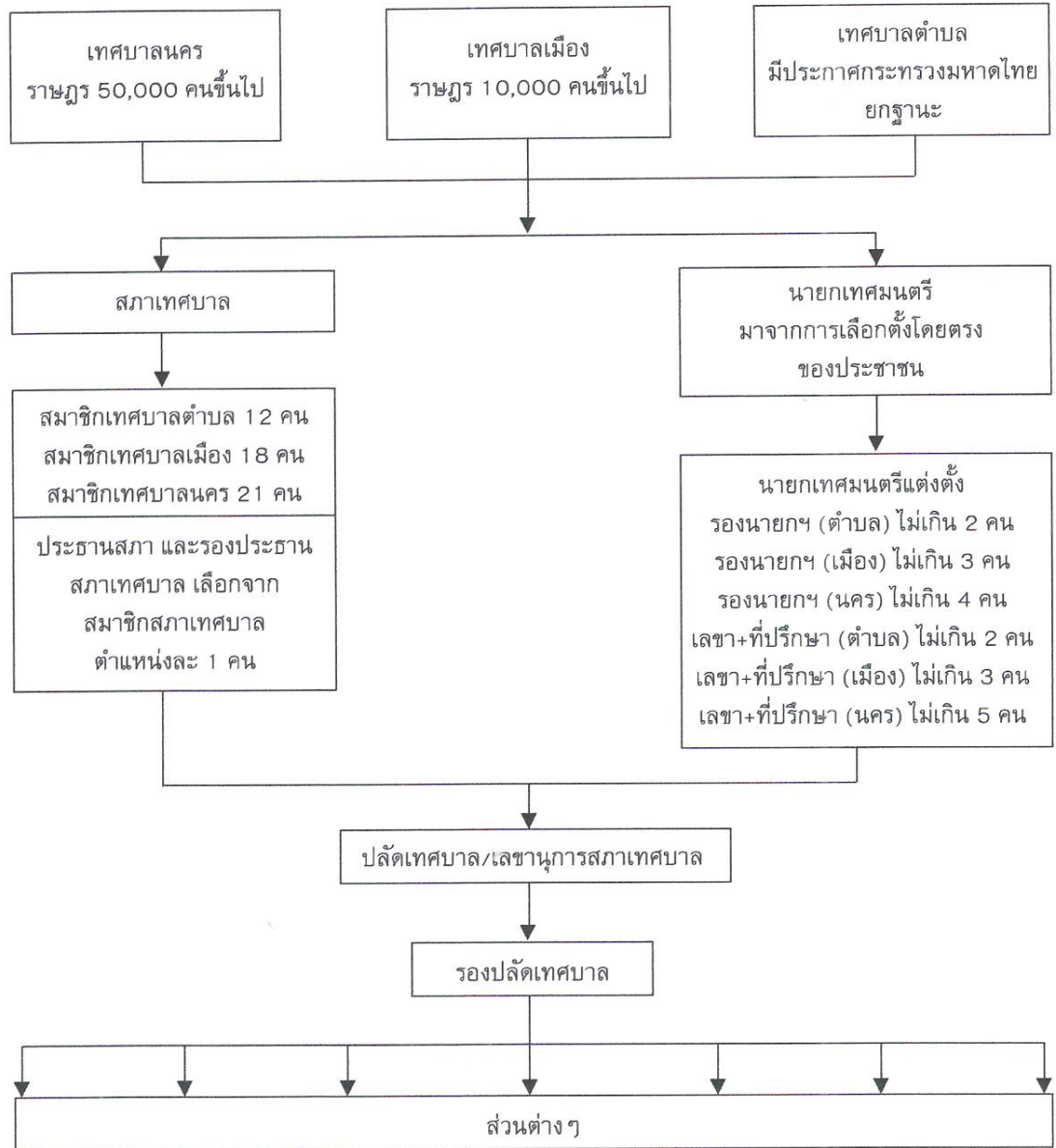
3. เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป และมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายเทศบาล

โครงสร้างของเทศบาลแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรีโดยสภาเทศบาลมีหน้าที่พิจารณาร่างข้อพระราชบัญญัติเทศบาล และกำกับดูแลการบริหารเทศบาลของคณะเทศมนตรี ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารกิจการของเทศบาลตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า ทั้งนี้ ในแต่ละเทศบาลจะมีการแบ่งส่วนราชการแตกต่างกันตามความเหมาะสม ดังแผนภาพที่ 1

โครงสร้างเทศบาล

ตาม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างของเทศบาล

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2546 กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดจัดตั้งเทศบาลกำหนด และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนด สำหรับอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายจัดตั้งเทศบาลกำหนดมี 2 ส่วน คือ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ทั้งเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร จะต้องดำเนินการให้ราษฎรได้รับการศึกษา อบรม และหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติได้เฉพาะเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร คือ สามารถจัดตั้งและบำรุงอาชีวศึกษาได้ จัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษาได้ ส่วนอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนดในส่วนของการศึกษา คือ อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2542 อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 16(9) ให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา เทศบาลส่วนใหญ่จึงกำหนดให้มี “กองการศึกษา” เพื่อรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการการศึกษา การบริหารงานวิชาการ และงานโรงเรียน เป็นต้น

หลักการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ความหมายของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Base Management)

ได้มีนักวิชาการกำหนดนิยามให้ความหมาย และลักษณะสำคัญของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้แตกต่างกัน ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2543) กล่าวว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียนโดยให้คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

บุญมี เณรยอด (2543, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหมายถึง การบริหารและการจัดการที่หน่วยปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนเป็นฐาน หรือเป็นองค์หลักในการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2545, หน้า 48-49) กล่าวว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นคือการที่งานของโรงเรียนเป็นไปตามความต้องการอันจำเป็นของโรงเรียนเอง โดยมีสมาชิกของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการที่มาจากผู้บริหาร ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน ฯลฯ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการแก้ปัญหา และจัดกิจกรรมทางการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิผล และเพื่อการพัฒนาของโรงเรียนเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิดในการบริหารแบบเดิมที่มีการควบคุมจากภายนอก ซึ่งเป็นลักษณะการบริหารที่โรงเรียนจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานจากส่วนกลางนโยบายการบริหารมักจะไม่ตรงกับความต้องการหรือธรรมชาติของโรงเรียนนัก อีกทั้งสมาชิกที่อยู่ในโรงเรียนไม่มีบทบาทสำคัญหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงาน

ปัญญา แก้วประยูร (2545, หน้า 4) กล่าวว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหมายถึง การบริหารจัดการโดยให้สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ดำเนินการบริหารโดยผู้อำนวยการสถานศึกษากำกับโดยคณะกรรมการสถานศึกษา มีระบบประกันคุณภาพที่จะใช้เป็นแนวทางพัฒนาให้การบริการด้านการเรียนการสอนมีคุณภาพ

Mayers and Stonehill (1993, p. 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ว่าเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษาโดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากระดับรัฐหรือเขตการศึกษาไปยังแต่ละโรงเรียนโดยให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้น โดยให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากรและหลักสูตร

David (1996, pp. 4-5) กล่าวว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นแนวทางหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้นโดยมีความเชื่อว่าการให้โรงเรียนมีอำนาจมากขึ้น จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และมีผลผลิตดีขึ้น

Assessment of School – Base Management (1996, p.1) ระบุว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชนและโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และในบางโรงเรียนมีตัวแทนนักเรียนร่วมเป็นกรรมการด้วย ได้มีอำนาจควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในระดับโรงเรียนได้มีส่วนร่วม

ในการบริหาร จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนมากขึ้น และทำให้ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น

จากแนวคิดของนักวิชาการและองค์กรทางการศึกษาต่างๆ ช้างตัน พอสรุปได้ว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Base Management หรือ SBM) นี้ เป็นรูปแบบการบริหาร (Management Model) ที่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปจากส่วนกลาง หรือจากเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนทั้งโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ มีความอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ในการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ร่วมกันบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

หลักการสำคัญของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543) สรุปหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลายโดยครอบครัวและชุมชน บางแห่งก็ให้วัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้กับท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4. หลักการบริหารตนเอง ในระบบการศึกษาทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนกลางมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด และเป็นไปตามนโยบายของชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย, 2545) ได้สรุปหลักการทั่วไปในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ 6 หลักการดังนี้

การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแต่ละแห่งอาจไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและความจำเป็นของแต่ละโรงเรียน แต่ทุกโรงเรียนตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกัน คือ

1. การกระจายอำนาจ คือ อำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน สำหรับประเทศไทยจะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา

2. การบริหารตนเอง สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปแบบขององค์กรบุคคล

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนตัดสินใจ กำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ

4. ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน เป็นภาวะผู้นำที่เน้นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

5. การพัฒนาทั้งระบบ ปรับทั้งเรื่องโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงต้องให้ระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน

6. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โรงเรียนต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า หลักการพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ หลักของการกระจายอำนาจ และหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจากหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเป็นการ

บริหารงานและจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบอื่นที่ผ่านมาในอดีต

รูปแบบการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Leithwood, Menzies and Carr (1998) กล่าวว่า รูปแบบของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารงานโดยคณะกรรมการโรงเรียน โดยคณะกรรมการโรงเรียนจะมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งคณะกรรมการจะประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน พบว่ามี 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM) เกิดจากแนวคิดในการกระจายอำนาจหน้าที่ในการบริหารการเงิน บุคลากร และวิชาการให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในระยะแรกผู้บริหารมักจะใช้วิธีขอคำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการจากครู ผู้ปกครองนักเรียน หรือผู้แทนชุมชน ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาที่ตั้งขึ้นมักจะมีบทบาทสำคัญอยู่ที่การเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา ส่วนอำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก

2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) การบริหารตามแนวนี้ ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในการคณะกรรมการสถานศึกษา การจัดคณะกรรมการแบบนี้ เกิดจากแนวคิดที่ว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติย่อมจะรับรู้ปัญหาทุกอย่างได้ดีกว่า และถ้ามีโอกาสตัดสินใจก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามจุดมากที่สุด

3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community Control SBM) จุดประสงค์ของการแบบการบริหารที่ควบคุมโดยชุมชน คือ การเพิ่มความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนและผู้ปกครอง และเพื่อให้ผู้รับบริการการศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาที่จัดให้มากที่สุด แนวคิดสำคัญคือ หลักสูตรของโรงเรียนควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่นมากที่สุด คณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีสัดส่วนตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Control SBM) แนวคิดของคณะกรรมการสถานศึกษาลักษณะนี้มีความเชื่อว่า ทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ครูจะได้รับค่านิยมและความต้องการของผู้ปกครอง ในขณะที่ผู้ปกครองมีโอกาสช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วย สัดส่วนของ

ผู้แทนครูและผู้แทนจากผู้ปกครอง/ชุมชนจะมีเท่าๆ กันในคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณะกรรมการบริหาร

ขอบข่ายกิจกรรมบริหารและจัดการศึกษา

ด้านการบริหารวิชาการ

แนวคิด

ด้านงานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัย เกื้อหนุนพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและจัดการการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนถึงปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อสนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นๆอย่างกว้างขวาง

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ด้านการบริหารงบประมาณ

แนวคิด

ด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหาร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้ง จัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดี ขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้้อย่างเพียงพอและมี ประสิทธิภาพ

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - 1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
 - 1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
 - 1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา

- 2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
- 2.3 การโอนเงินงบประมาณ
- 3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
 - 3.2 การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 4.1 การจัดการทรัพยากร
 - 4.2 การระดมทรัพยากร
 - 4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
 - 4.4 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 4.5 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
- 5. การบริหารการเงิน
 - 5.1 การเบิกเงินจากคลัง
 - 5.2 การรับเงิน
 - 5.3 การเก็บรักษาเงิน
 - 5.4 การจ่ายเงิน
 - 5.5 การนำส่งเงิน
 - 5.6 การกันเงินไว้เบิกเหลือในปี
- 6. การบริหารบัญชี
 - 6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 6.2 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 6.3 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
 - 7.2 การจัดหาพัสดุ
 - 7.3 การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
 - 7.4 การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

ด้านการบริหารงานบุคคล

แนวคิด

ด้านการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีศระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้ำราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญ กำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้มาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

ด้านการบริหารทั่วไป

แนวคิด

ด้านการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวก ในการให้บริหารศึกษาทุก

รูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและการให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความจำเป็นและความสำคัญ

การที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 40 ไว้โดยเฉพาะ แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความจำเป็นและความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ย่อมจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละท้องถิ่นด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเสมือนผู้แทนของท้องถิ่นย่อมต้องมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะเป็นกลไกเชื่อมโยงนโยบายของรัฐให้เข้ากับชุมชนที่ตั้งโรงเรียนเพื่อพัฒนา นักเรียนไปสู่

1. ความเป็นพลเมืองดี
2. เป็นพื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิต
3. เป็นพื้นฐานอาชีพศึกษาและเป็นพื้นฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ศ.เกษม วัฒนชัย, 2546, ม.ป.ป.) นั่นคือ นำไปสู่ เก่ง ดี มีความสุขของผู้เรียน

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้ว การมีคณะกรรมการสถานศึกษายังสะท้อนหน้าที่ความรับผิดชอบตามแนวทางที่กำหนดไว้ว่า “ ทุกคนจะต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา (All for Education)” บทบาท อำนาจ หน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีมากขึ้นกว่าเดิมมาก เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้ทำหน้าที่ ทั้งกำกับและส่งเสริมโรงเรียน

องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

ตามมาตรา 40 กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนและผู้ทรงคุณวุฒิหลายฝ่าย ได้แก่

1. ผู้แทนผู้ปกครอง
2. ผู้แทนครู

3. ผู้แทนองค์กรชุมชน
4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา
6. ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่
7. ผู้ทรงคุณวุฒิ
8. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ข้อ 13 กำหนดหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งรัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ ตามที่เห็นสมควร
12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

รูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา

การที่จะกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นอย่างไร จะต้องกำหนดก่อนว่าบทบาทหลักของคณะกรรมการจะให้เป็นไปตามรูปแบบใด ซึ่งโดยทั่วไปจะมี 3 รูปแบบ (ลัดดาวัลย์ สมิตะมาน และคณะ, 2544) ได้ศึกษาทางเลือกในรูปแบบและหน้าที่ตามรูปแบบไว้ ดังนี้

1. การบริหารในรูปคณะกรรมการบริหาร
2. การบริหารในรูปคณะกรรมการที่ปรึกษา
3. การบริหารในรูปคณะกรรมการกึ่งบริหารและที่ปรึกษา

รูปแบบที่ 1 คณะกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่การวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจในภารกิจ ทั้งที่เป็นงานสำคัญและอาจมีบ้างที่เป็นงานประจำของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป พิจารณาได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 1.1 อนุมัติการจัดทำหลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การศึกษา การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
 - 1.2 อนุมัติให้เอกชนดำเนินการจัดพิมพ์เผยแพร่ หนังสือ แบบเรียนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรท้องถิ่นที่สถานศึกษาจัดทำหรือพัฒนาขึ้น
 - 1.3 อนุมัติแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประจำปีของสถานศึกษา
 - 1.4 กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
 - 1.5 กำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
 - 1.6 พิจารณาให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. ด้านการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 2.1 พิจารณาและอนุมัติการดำเนินงานบุคคลของสถานศึกษาตามที่ผู้บริหารเสนอ ได้แก่ การสรรหา บรรจุและแต่งตั้งบุคลากร การพิจารณาความดีความชอบ
 - 2.2 การให้ข้อเสนอแนะในการแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา

- 2.3 พิจารณาให้ความเห็นในการโอน ย้าย บุคลากร
- 3. ด้านงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 3.1 อนุมัติการจัดตั้งและบริหารงบประมาณในส่วน of สถานศึกษา
 - 3.2 อนุมัติการบริหารงานการเงินและพัสดุของสถานศึกษา
 - 3.3 จัดหางบประมาณสนับสนุนโดยระดมจากประชาชน องค์กร และสถาบันต่างๆ ในชุมชนและสังคม
 - 3.4 ตรวจสอบดูแลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา
- 4. ด้านการบริหารทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 4.1 ให้ความเห็นขอรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน
 - 4.2 ให้ความเห็นขอเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง ของสถานศึกษา
 - 4.3 แต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามที่เห็นสมควร

รูปแบบที่ 2 คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษามีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุน ส่งเสริม การบริหารจัดการแก่ผู้บริหารและอาจมีอำนาจหน้าที่ให้การตัดสินใจในงานประจำของสถานศึกษาได้ ตลอดจนการดำเนินการหรือร่วมดำเนินการในบางเรื่อง คณะกรรมการในรูปแบบนี้จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัย สั่งการหรือการตัดสินใจในภารกิจการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยเฉพาะที่เป็นงานสำคัญ เช่น ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และงบประมาณ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปรึกษา พิจารณาได้ดังนี้

- 1. นำเสนอหรือให้ข้อคิดเห็นในเชิงนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- 2. พิจารณาและให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- 3. พิจารณาและนำเสนอสาระหลักสู่ตราให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
- 5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- 6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งรัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน
11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ ตามที่เห็นสมควร
12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

รูปแบบที่ 3 คณะกรรมการกึ่งบริหารและที่ปรึกษา

คณะกรรมการกึ่งบริหารและที่ปรึกษามีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัย ตัดสินใจในเรื่องที่เป็นงานสำคัญบางเรื่องหรือหลายเรื่อง หรือมีอำนาจในการตัดสินใจงานประจำของสถานศึกษาในบางเรื่องหรือหลายเรื่อง นอกนั้นก็ยังมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุน ส่งเสริม การบริหารจัดการแก่ผู้บริหารเท่านั้น พิจารณาดังนี้

1. ด้านวิชาการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 1.1 อนุมัติการจัดทำหลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การศึกษา การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
 - 1.2 อนุมัติแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประจำปีของสถานศึกษา
 - 1.3 กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
 - 1.4 กำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
 - 1.5 พิจารณาให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. ด้านการบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 - 2.1 ให้ข้อเสนอแนะในการแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2 พิจารณากำหนดจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียน กำหนดครูเข้าสอนในชั้นเรียนและจัดหาบุคลากรตามที่สถานศึกษาต้องการ
 - 2.3 กำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา
 - 2.4 ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู

3. ด้านงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 3.1 พิจารณากลับน้รองการจั้ดตั้งและบริหารงบประมาณของสถานศึกษา
- 3.2 จัดสรรการใช้งบประมาณทั่วไปและงบประมาณพิเศษที่ได้รับจากภายนอก
- 3.3 จัดหางบประมาณสนับสนุนโดยระดมจากประชาชน องค์กรและสถาบันต่างๆ

ในชุมชน/สังคม

- 3.4 ตรวจสอบดูแลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา

4. ด้านการบริหารทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

4.1 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน

- 4.2 แต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามความเห็นสมควร

- 4.3 ให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาสถานศึกษา

4.4 ประสานงานระหว่างสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงาน ส่วนราชการ และการพัฒนาท้องถิ่นนั้น

4.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการบริการด้านต่างๆ แก่นักเรียนและชุมชน เช่น ด้านสุขภาพ อนามัย กิจกรรมสหกรณ์ การจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน เป็นต้น

4.6 พัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน และเป็นศูนย์บริการความรู้แก่ชุมชน

- 4.7 อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาเห็นสมควร

สมรรถภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา

ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะในยุคปฏิรูปการศึกษา กรรมการจะต้องอาศัยสมรรถภาพหลายอย่าง ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ ความสามารถและด้านคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเป็นกรรมการ (ธีระ รุญเจริญ, 2546) ได้ประมวลสมรรถภาพเชิงปฏิบัติของกรรมการสถานศึกษาเพื่อการวิจัยไว้ดังนี้

1. ความรู้

- 1.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
- 1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
- 1.3 เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.4 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
- 1.5 การบริหารโรงเรียน เช่น วิชาการ งบประมาณ

- 1.6 การจัดการเรียนการสอน
- 1.7 การประกันคุณภาพการศึกษา
2. ความสามารถ
 - 2.1 การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
 - 2.2 การทำธรรมนูญโรงเรียน
 - 2.3 การกำหนดวิสัยทัศน์โรงเรียน
 - 2.4 การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน (หลักสูตรสถานศึกษา)
 - 2.5 การกำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของโรงเรียน
 - 2.6 การวางแผนการบริหารของโรงเรียน
 - 2.7 การประเมินแผนและโครงการของโรงเรียน
3. คุณลักษณะที่เอื้อ
 - 3.1 มีความสนใจ เอาใจใส่และกระตือรือร้นในการจัดการศึกษา
 - 3.2 เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ตลอดเวลา
 - 3.3 ใจกว้าง ยอมรับหลักการและความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 3.4 มีอุดมการณ์ เสียสละ พร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อการศึกษา
 - 3.5 มีเวลาพอที่จะร่วมกิจกรรมตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
 - 3.6 มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

พินสุดา สิริรังสี และสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2541) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดอิสระ ทั้งด้านแผนงาน การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณและการเงิน เนื่องจากยังมีรายได้ไม่เพียงพอกับการบริหารท้องถิ่น ยังคงต้องพึ่งในงบประมาณและรายได้จากส่วนกลาง รวมทั้งไม่มีอิสระในการจัดเก็บรายได้ที่ชัดเจน มีความไม่เท่าเทียมกันในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรี มีอำนาจโยกย้ายบุคลากรเพียงระดับ 4 ลงมาทำให้การบริหารงานส่วนท้องถิ่นไม่คล่องตัวขาดประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการจัดการศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มีคณะกรรมการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเท่าที่ควร เพราะส่วนใหญ่มีใช้นักการศึกษา จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อยกว่าเศรษฐกิจและการปกครอง หรือสถานศึกษาไม่มีการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการเช่นเดียวกัน และแม้จะมีคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนก็เป็นเพียงคณะกรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่เพียงให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ เท่านั้น จึงทำให้ขาดการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามผล เกิดช่องว่างระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนและประชาชน ทั้งที่ส่วนท้องถิ่นควรเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมาก

ราชันย์ กัณธิยะ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ปัญหาและความเป็นไปได้การศึกษาพบว่า เรื่องของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นประเด็นร้อนแรงทั้งทางการบริหารจัดการและทางการเมืองมาตั้งแต่กฎหมายสำคัญๆ ที่ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลบังคับใช้เมื่อกลางและปลายปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา โดยเฉพาะเป็นประเด็นโต้แย้งกันระหว่างหน่วยงานและบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (ทั้งเดิมและใหม่) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระดับประถมศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายแรก ดูจะเป็นฝ่ายรุกในการรณรงค์ต่อต้าน คัดค้านการถ่ายโอนอำนาจการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ฝ่ายหลังโดยอ้างเหตุผลต่างๆ โดยเฉพาะความไม่พร้อมในด้านต่างๆของทั้งบุคลากรและองค์กร โครงสร้างและระบบของ อปท. โดยรวม ถึงขั้นที่ถึงกับมีการเสนอให้แก้ไขกฎหมายบางฉบับ เพื่อไม่ให้มีการถ่ายโอนฯ ในอนาคตอันใกล้

รังสรรค์ ไฝ่กิ่ง (2544) ศึกษาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารงานของกองการศึกษาเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของกองการศึกษาเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารงานของกองการศึกษาเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารการศึกษาเทศบาลส่วนใหญ่เสนอแนะการแก้ปัญหาการบริหารงานของกองการศึกษาเทศบาลทุกงาน โดยการส่งเสริมความรู้ ความสามารถ ด้วยการให้การอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

วิทยา ประวะไซ (2545) ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานงบประมาณส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรทางการศึกษา และไม่มีสถานที่เป็นที่เฉพาะสำหรับจัดเป็นฝ่ายงานการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า ควรเพิ่มงบประมาณ จัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาและการส่งเสริมอาชีพ และมีข้อเสนอแนะรายด้าน ในด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดทำแผนและกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนครอบคลุมภารกิจตามกฎหมายที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งดำเนินการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมสูงก่อนที่จะได้รับโอนภารกิจจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทัตพร ราชภูรินิม (2546) ศึกษาสภาพปัญหาในการบริหารงานกองการศึกษาเทศบาลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านต่างๆ 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานบุคคล การบริหาร งานธุรการและการเงิน ด้านการบริหารงานวิชาการ งานด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการศาสนา ด้านขบธรรมเนียมประเพณี ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมเด็กและเยาวชน ผลการศึกษา พบว่า จากการสำรวจปัญหาทั้ง 8 ด้าน นั้นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่ประสบปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านการนิเทศการศึกษา

ปัญญา วาชัยยุง (2546, หน้า 100-101) ผลการวิจัยการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการเงินของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 5 ตามประเภทของบุคลากร พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

อโนทัย พิมพัสกุล (2546) ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของพนักงานครูชาย พนักงานครูหญิง พนักงานที่มีประสบการณ์มาก และพนักงานครูที่มีประสบการณ์น้อยอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดชลบุรี ระหว่างความคิดเห็นของพนักงานครูชายกับพนักงานครูหญิง และระหว่างพนักงานครูที่มีประสบการณ์มากกับพนักงานครูที่มีประสบการณ์น้อย ไม่แตกต่างกัน พนักงานครูส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้โดยโรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ความรู้แก่คณะครูและผู้บริหารก่อนจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนโยโรงเรียนควรจัดอบรมครูให้มีความรู้พื้นฐานและเทคนิคการสอนใหม่ๆ ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนโยโรงเรียนควรจัดหางบประมาณในการจัดซื้อและผลิตสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

โดยเครื่องมือการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนควรได้รับการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงและคุณภาพ

กัลยาณี ธนาสุวรรณ (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผลการวิจัย พบว่า

1.งานวิชาการ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก และมีการศึกษาความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน และความต้องการของชุมชนเป็นส่วนประกอบ ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา มีการให้ความสำคัญในด้านความยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นมากที่สุด ปัญหาสำคัญที่พบ ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำวิจัย

2.งานบุคลากร สถานศึกษามีการสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ มีการกระจายความรับผิดชอบให้ครูมีส่วนร่วมในงานต่างๆ ปัญหาสำคัญที่พบ ได้แก่ บุคลากรมีหน้าที่รับผิดชอบหลายด้านในเวลาเดียวกัน

3.งานธุรการ การเงินและพัสดุ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ โดยมีการจัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรของสถานศึกษามากที่สุด และมีการจัดทำหลักฐานการเงินรายรับ-รายจ่าย อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธุรการมีน้อยกว่าภาระงาน

4.งานกิจการนักเรียน พบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสภานักเรียน มากที่สุด และมีการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนด้านต่างๆ เป็นกิจกรรมส่งเสริม กีฬา นันทนาการ การบำเพ็ญประโยชน์ และการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ปัญหาสำคัญ ได้แก่ มีกิจกรรมนักเรียนมากเกินไป

5.งานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม สถานศึกษามีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยภายในสถานศึกษา หรือบริเวณต่างๆ ปัญหาสำคัญได้แก่ การขาดงบประมาณที่จะซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุด

6.งานความสัมพันธ์กับชุมชน สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมาใช้บริการอาคารสถานที่ และวัสดุ-อุปกรณ์ ของสถานศึกษา และมีการเชิญผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชนเข้ามาร่วมประชุมและเข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง

สมพงษ์ ยุบลนิติย์ (2548) ศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 พบว่าครูผู้สอนและผู้บริหารมีปัญหาการบริหารงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ทุกด้าน

สุธาสิณี กุลกิจตานนท์ (2548) ศึกษาประสิทธิผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง อยู่ในระดับมาก ปัจจัยการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง ถึง 86.8% ปัญหาและอุปสรรคการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง พบว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่ บุคลากรด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขาดการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสถานศึกษาในด้านบริหารวิชาการยังไม่เพียงพอ

อดิศักดิ์ จันทะนาม (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุภราชธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ภาพรวมพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติระดับมากทุกด้าน โดยแบ่งตามรายด้าน คือ (1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ มีการปฏิบัติระดับมาก เรื่องการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงการ แผนงาน ส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกฎหมาย (2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติระดับมาก เรื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การปรับปรุงสภาพแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และครู บุคลากรพัฒนาการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (3) ด้านหลักการบริหารตนเอง มีการปฏิบัติระดับมาก เรื่องส่งเสริมให้ครู บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจเต็มความสามารถ ส่งเสริมให้เยาวชนทุก

คนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง บริการอาหารกลางวัน อาหารเสริมนมอย่างเพียงพอ ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นพัฒนาบุคลากร พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (4) ด้านหลัก การตรวจสอบและถ่วงดุล มีการปฏิบัติระดับมากเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรด้วยความร่วมมือของชุมชนมีเอกสารหลักสูตรโครงการสอน แผนการสอน หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมการอ่านตามกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้วยภูมิปัญญา กำกับดูแลเสริมสร้างวินัยของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัญหาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่าเขตพื้นที่การศึกษายังรวมศูนย์อำนาจไว้มากเกินไป โรงเรียนไม่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอย่างแท้จริง คณะกรรมการสถานศึกษาไม่เข้าใจบทบาทในการบริหารขาดการมีส่วนร่วม งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านชุมชน ขาดการมีส่วนร่วม ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลไม่เป็นแบบกัลยาณมิตร ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ที่ประชุมสนทนากลุ่ม ให้แนวทางว่าโรงเรียนควรมีอิสระในการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา แก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการบริหารตนเองโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ใช้ระบบบริหารคุณภาพ PDCA บริหารอย่างโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานอื่นร่วมตรวจสอบได้

อุบล เพ็ชรพิทักษ์ (2548, หน้า 68-69) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่าปัญหาการบริหารสถานศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 อยู่ในระดับน้อย

ประทีป ไตสารเดช (2549) ศึกษาว่าปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษา ขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ปานทอง ปิธิเก (2549, หน้า 89) ศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า

1. ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ของบุคลากรที่มีสถานภาพต่างกัน มีปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วุฒิชัย ไชยรัตน์ (2549) ศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ที่มีตำแหน่งต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิทธิพร สุนทร (2550) ศึกษาระดับปัญหา และเปรียบเทียบปัญหาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ของพนักงานครูเทศบาลที่มีอายุระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัญหาของพนักงานครูของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานมีระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การบริหารงานด้านงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานธุรการ/การเงิน และพัสดุ และสุดท้าย คือ การบริหารงานกิจการนักเรียน

อมรรัตน์ พลดี (2550) ศึกษาการส่งเสริม ปัญหา และเปรียบเทียบ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเลยมีการส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในด้านงบประมาณมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิชาการ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ การเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเลย ด้านวิชาการและด้านวัสดุอุปกรณ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

เสาวลักษณ์ สงวนไพร (2551) ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ และศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของพนักงานครูอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างความคิดเห็นของพนักงานครูหญิง พนักงานครูชาย และระหว่างพนักงานครูที่มีประสบการณ์น้อย กับพนักงานที่มีประสบการณ์มากไม่แตกต่างกัน พนักงานครูได้ให้ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยจัดลำดับความสำคัญ 3 ประเด็น พบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนควรจัดอบรมครูให้มี

ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน